Софія Гуменюк

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ О. В. КОЛЧАКА

Олександр Васильович Колчак – військовий і державний діяч, адмірал, полярний дослідник і вчений-океанограф Російської імперії. На ряду з керівниками Білого руху й державами Антанти був визнаний, як Верховний Правитель Росії.

Досить плідною була наукова діяльність О. Колчака. Наукові роботи Олександра Колчака привернули увагу полярного дослідника Едуарда Толля, який запропонував йому взяти участь в Першій полярній російській експедиції як гідролога [1, с. 25].

Влітку 1900 р. на судні «Зоря» Російська полярна експедиція відправилася в плавання. У жовтні 1900 року Колчак брав участь в поїздці Толля до фьорда Гафнера, а в квітні-травні 1901 року вони удвох подорожували по Таймиру. Упродовж усієї експедиції майбутній адмірал вів активну наукову роботу.

У 1901 р. Толль і Колчак здійснили експедицію на п-ів Челюскіна. Пройшовши за 41 день 500 верст в сильну заметіль, лейтенант вів маршрутну зйомку і магнітні спостереження. Навесні 1902 року Толль в супроводі 4-х супутників відправився на пошуки Землі Саннікова і не повернувся. Колчак став на чолі експедиції по спасінню барона.

Експедиція тривала з 5 травня по 7 грудня 1903 року. У її складі було 17 чоловік на 12 нартах, запряжених 160 собаками. Шлях до острова Беннета зайняв три місяці, і був украй важким. 4 серпня 1903 року, досягнувши острова, експедиція виявила сліди перебування Толля і його супутників: були знайдені документи експедиції, колекції, геодезичні інструменти і щоденник. Стало ясно, що експедиція Толля загинула [2, с. 52].

За полярну подорож Колчак в 1903 р. був нагороджений орденом св. Володимира IV ступеня, а за «видатний і пов’язаний з небезпекою географічний подвиг» представлений в 1905 р. Російським географічним товариством до великої Константиновської золотої медалі – нагороди, якої раніше удостоювались Н. А. Норденшельд і Ф. Нансен, в лютому 1906 р. обраний в дійсні члени цього товариства [3, с. 98].

Наукова діяльність О. Колчака продовжилась після закінчення Російсько-японської війни 1904–1905 рр., в якій він був важко поранений.

У 1907 р. О. В. Колчак публікує переклад «Таблиці точок замерзання морської води Мартіна Кнудсена» [1, с. 30].

У 1908 р. організовує експедицію для дослідження шляху з Атлантичного океану в Льодовитий уздовж берегів Сибіру.

В квітні 1909 р. Колчак виступив з доповіддю «Північно-східний прохід від гирла річки Єнісею до Берінгової протоки» в Товаристві вивчення Сибіру і покращенню її побуту. У 1909 р. побачила світ

найбільша наукова робота Колчака «Лід Карського і Сибірського морів», в основу якої були покладені спостереження, зроблені під час експедиції Толля [2, с. 57].

Отже, наукова діяльність О. В. Колчака була досить плідною. Високі моральні якості, велика мужність, глибокі знання умов плавання в полярних морях і величезна наполегливість у досягненні поставленої мети допомагали О. Колчаку у його звершеннях.

Список використаних джерел

1. Дроков С. Полярный исследователь Александр Колчак / С. В. Дроков. // Северные просторы. – 1989. – № 6. – С. 25–32.
2. Дроков С. В. Александр Васильевич Колчак / С. В. Дроков // Вопросы истории. – 1991. – № 1. – С. 50–65.

Синюков В. В. Александр Васильевич Колчак как исследователь Арктики / В. В. Синюков. – М.: Наука, 2000. – 325 с.